

nationale ombudsman

Rapport

Rechtbank handelt niet behoorlijk bij het herstellen van haar fout

Het oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de rechtbank Den Haag gegrond.

De inleiding

Dit rapport gaat over de klacht van meneer Katz¹. Hij vindt dat de rechtbank Den Haag (hierna: de rechtbank) zich te weinig behulpzaam naar hem opstelde nadat zij een fout maakte. In dit rapport staan de bevindingen, het oordeel én de conclusie van de Nationale ombudsman over de klacht.

Dit ging aan de klacht vooraf

Meneer Katz was met zijn bedrijf procespartij in een civiele procedure, waarvoor een zitting stond gepland bij een rechtbank. Meneer Katz werd in deze procedure niet bijgestaan door een advocaat of andere gemachtigde. Omdat meneer Katz niet bij de zitting aanwezig kon zijn, stuurde hij (ruim) voor de zitting een verzoek aan de griffie van de rechtbank om deze aan te houden en/of te verplaatsen. Tot zijn verbazing ontving meneer Katz enige tijd later toch een verstekvonnis².

Daarom nam meneer Katz contact op met de rechtbank, die erkende een fout te hebben gemaakt door de zitting niet aan houden. Vervolgens stuurde de rechtbank hem op 10 augustus 2023 een brief, waarin meneer Katz het advies kreeg om in verzet te gaan tegen het verstekvonnis. De rechtbank gaf aan dat meneer Katz hiervoor een deurwaarder kon inschakelen, zodat die het verzet kon aantekenen. Ook bood de rechtbank aan om de kosten van de deurwaarder te vergoeden.

Daarop nam meneer Katz contact op met drie deurwaarderskantoren, maar het lukte hem niet om één van die kantoren in te schakelen om verzet aan te tekenen. De gesprekken verliepen stroef, omdat hij alleen kon toelichten wat er was gebeurd en wat er in de brief stond van 10 augustus 2023. Maar op (aanvullende) vragen over het indienen van verzet, de specifieke kosten en het declareren hiervan had hij geen helder antwoord paraat. En toen de deurwaarderskantoren vroegen of meneer Katz een advocaat kende en hij antwoordde dat dat het geval is, werd hij naar zijn advocaat doorverwezen.

Vervolgens schakelde meneer Katz een advocaat in. Die maakte een factuur voor de kosten van het opstellen van het (inhoudelijke) verzet én andere bijkomende kosten. Op 24 augustus 2023 stuurde meneer Katz de rechtbank een e-mail met een declaratie van de kosten van zijn advocaat. Op 29 augustus 2023 wees de rechtbank deze declaratie af en kreeg meneer Katz (nogmaals) het advies om een deurwaarderskantoor te benaderen. Ook wees de rechtbank hem op de aflopende termijn voor het indienen van verzet.

Diezelfde dag (29 augustus 2023) ontstond er een discussie tussen meneer Katz en de rechtbank. Meneer Katz wees de rechtbank er namelijk op dat hij al drie deurwaarderskantoren had benaderd, maar dat die hem juist doorstuurden naar een advocaat. Ook wees hij erop dat de rechtbank deze fout en dus deze situatie had veroorzaakt waardoor zij de kosten van de advocaat moest vergoeden. Daarbij dreigde meneer Katz om de rechtbank aansprakelijk te stellen.

De rechtbank liet in haar reactie weten dat zij bij haar standpunt bleef en niet zou overgaan tot vergoeding van de kosten van de advocaat. Meneer Katz diende hierop een klacht in bij de rechtbank.

¹ Dit is een fictieve naam.

² Een uitspraak van de rechter, waarbij de gedaagde partij niet is verschenen op zitting.

De klacht van meneer Katz bij de rechtbank

Meneer Katz klaagt dat de rechtbank een fout maakte door de zitting niet aan te houden en vervolgens te weinig deed om die fout te herstellen. De rechtbank wees hem op de mogelijkheid om verzet in te dienen en bood aan om de daarmee gepaarde kosten te vergoeden. Maar toen dit misging dacht de rechtbank niet (actief) mee door bijvoorbeeld telefonisch contact op te nemen of (persoonlijk) contact te onderhouden met meneer Katz.

De reactie van de rechtbank op de klacht van meneer Katz

De rechtbank behandelde de klacht van meneer Katz en vond deze ongegrond.

De rechtbank erkende dat zij een fout maakte door de zitting niet aan te houden en een verstekvonnis te wijzen. Daarom informeerde de rechtbank meneer Katz dat hij met het indienen van verzet het één en ander kon herstellen. Daarbij bood de rechtbank aan om de kosten voor het uitbrengen van het exploit van de verzetdagvaarding én een vastgesteld bedrag voor de salariskosten van de deurwaarder te vergoeden. De rechtbank vond dit een redelijk voorstel, omdat de kosten van het inschakelen een advocaat ook voor zijn rekening zouden zijn geweest als er géén verstekvonnis zou zijn gewezen en Katz door een advocaat een conclusie van antwoord zou hebben laten indienen. Dat is een eigen keuze, zowel voor wat betreft het opstellen van een conclusie van antwoord als voor het opstellen van een verzetdagvaarding. Het verschil tussen beide situaties is dat er extra kosten zijn gemoeid zijn met het uitbrengen van de verzetdagvaarding: de rechtbank heeft daarom aangeboden dat verschil tussen beide situaties voor haar rekening te nemen.

De rechtbank vond dat het aan meneer Katz lag dat het hem kennelijk niet lukte om met behulp van een deurwaarder verzet in te dienen. Volgens de rechtbank is dit namelijk een eenvoudige klus voor een deurwaarder waaraan deurwaarders altijd meewerken. De rechtbank zegt dat dit blijkt uit het contact wat zij tijdens de klachtbehandeling legde met drie verschillende deurwaarderskantoren om dit na te vragen.

Tot slot vond de rechtbank dat de (eind)verantwoordelijkheid bij meneer Katz ligt om tijdig verzet in te dienen, ondanks dat de rechtbank eerder een fout maakte.

De klacht bij de Nationale ombudsman

Meneer Katz was het niet eens met de klachtafhandeling door de rechtbank en nam contact op met de Nationale ombudsman. Hij vindt dat de rechtbank niet kan volhouden dat het mislukken van het indienen van verzet en het declareren van de kosten daarvan aan hem ligt. Dat vindt hij te makkelijk.

De rechtbank ging er volgens meneer Katz aan voorbij dat hij een leek is. Het indienen van verzet en het inschatten of declareren van (deurwaarders)kosten zeiden hem dus ook niet veel. De rechtbank hield hier vanaf het begin in de brief van 10 augustus 2023 al geen rekening mee toen zij aanbood om de kosten (voor het uitbrengen) van verzet te vergoeden. Ook toen op 29 augustus 2023 bleek dat het meneer Katz niet lukte om (via een deurwaarderskantoor) verzet in te dienen, hield de rechtbank er geen rekening mee dat hij een leek was en bood zij niet aan om te helpen. Terwijl er op dat moment nog een oplossing mogelijk was, omdat de termijn van verzet nog niet was verstreken.

Tot slot snapte meneer Katz niet dat de rechtbank pas bij de behandeling van de klacht contact opnam met drie deurwaarderskantoren over het indienen van verzet en het declareren van de kosten. De rechtbank had dit ook kunnen doen toen de termijn van verzet nog liep.

Het onderzoek van de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman besloot om naar aanleiding van deze feiten en omstandigheden onderzoek te doen naar de klacht van meneer Katz. Hierbij keek de ombudsman of de gedragingen van de rechtbank bij het herstellen van haar eigen fout behoorlijk waren. De Nationale ombudsman stuurde de rechtbank daarom een brief met een aantal vragen over het onderzoek naar de klacht van meneer Katz. De rechtbank beantwoordde de vragen van de ombudsman. Hieronder is de reactie van de rechtbank op hoofdlijnen weergegeven.

De reactie van de rechtbank op vragen van de Nationale ombudsman

De rechtbank gaf opnieuw toe dat zij een fout maakte, maar benadrukte dat zij in de brief van 10 augustus 2023 aan meneer Katz had uitgelegd hoe die fout te herstellen was. Dit kon door het uitbrengen van een verzetdagvaarding. De rechtbank zou de kosten daarvoor dragen. Ook stond in deze brief een e-mailadres en telefoonnummer van de rechtbank vermeld. Dus als meneer Katz vragen had over het indienen van verzet, kon hij bellen of e-mailen naar de rechtbank. De rechtbank zou hem in dat geval te woord hebben gestaan.

Verder vindt de rechtbank dat zij terecht de declaratie van meneer Katz afwees, omdat dit een declaratie was voor meer dan (alleen) het uitbrengen van een verzetdagvaarding. Maar meneer Katz declareerde alle gemaakte advocaatkosten. De rechtbank geeft aan alleen vergoeding van de kosten van het uitbrengen van een verzetdagvaarding te hebben toegezegd. En niet de kosten voor het opstellen van een inhoudelijk verweer. De rechtbank zou die kosten ook niet hebben vergoed als meneer Katz om andere reden verzet tegen het vonnis had ingesteld.

Bovendien begrijpt de rechtbank niet goed dat het meneer Katz niet lukte om een deurwaarder in te schakelen. Volgens de rechtbank is dit namelijk eenvoudig. De rechtbank onderzocht dat door tijdens de klachtprocedure navraag te doen bij drie deurwaarderskantoren. En al deze kantoren bleken bereid om een verzetdagvaarding op te stellen, zo stelt de rechtbank.

Verder was het de rechtbank niet duidelijk dat meneer Katz kennelijk niet goed wist wat er van hem werd verwacht. De rechtbank geeft aan dat als meneer Katz eerder contact had opgenomen, zij bereid was geweest om hierover uitleg te geven. Maar in plaats daarvan stuurde meneer Katz op 29 augustus 2023 ineens een declaratie van een advocaat. Pas toen de rechtbank die declaratie afwees, liet meneer Katz weten dat hij niet goed wist wat de rechtbank van hem verwachtte.

Tot slot geeft de rechtbank aan dat zij in deze situatie de gebruikelijke werkwijze hanteert: het vergoeden van de kosten van verzet. Deze werkwijze is niet schriftelijk vastgelegd, omdat situaties als deze nauwelijks voorkomen. En omdat deze werkwijze nooit eerder tot problemen leidde, ging de rechtbank ervan uit dat het meneer Katz als leek ook zou lukken om een deurwaarderskantoor in te schakelen die voor hem een verzetdagvaarding zou opstellen. De rechtbank heeft (ook) hierin geen adviserende rol, zo stelt zij.

Het oordeel van de Nationale ombudsman

De ombudsman toetst het handelen van de rechtbank aan het vereiste van courante opstelling. Dit vereiste brengt met zich mee dat de overheid zich courant opstelt als zij fouten heeft gemaakt en bij (schade)claims van burgers zoekt naar mogelijkheden om tot een passende oplossing te komen. Hierbij wordt de burger niet belast met onnodige en ingewikkelde bewijsproblemen en procedures.

Het oordeel

De ombudsman vindt dat de rechtbank in strijd handelde met het vereiste van een coulante opstelling. De rechtbank maakte namelijk een fout en bedacht vervolgens een oplossing hiervoor. Maar bij het herstel van die fout stelde de rechtbank zich niet coulant op naar meneer Katz.

De ombudsman onderzoekt of de rechtbank zich redelijk opstelde door in dit geval coulant om te gaan met de declaratie van meneer Katz. De ombudsman vindt dat de rechtbank dat niet deed, omdat zij te strak vasthield aan de gedachte dat meneer Katz alléén via een deurwaarder verzet kon indienen en alléén twee specifieke kostenposten (deurwaardersexploot en salaris gemachtigde) kon declareren. De ombudsman begrijpt daarom niet dat de rechtbank de declaratie volledig afwees, slechts omdat deze van een advocaat was. De rechtbank had moeten beoordelen of (een deel van) de gedeclareerde kosten van de advocaat wél in aanmerking kwamen voor vergoeding. De ombudsman vindt dus dat de rechtbank had moeten kijken naar de in redelijkheid gemaakte kosten en die moest vergoeden, omdat het aan de rechtbank lag dat meneer Katz die kosten moest maken.

Verder vindt de ombudsman dat de rechtbank contact had moeten opnemen met meneer Katz toen hij een declaratie indiende die de rechtbank niet verwachtte. De ombudsman kan begrijpen dat de rechtbank verrast werd door (de hoogte van) de declaratie, maar door het gesprek aan te gaan had de rechtbank kunnen zoeken naar een mogelijkheid om toch tot een passende oplossing te komen. Naar het oordeel van de ombudsman komt de onafhankelijke positie van de rechtbank daarmee niet in het geding. Anders dan de rechtbank lijkt aan te nemen, verwacht de ombudsman van haar geen adviserende rol in de richting van meneer Katz.

Conclusie

De rechtbank handelde in strijd met het vereiste van coulante opstelling en daarom is de klacht gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen